

МОДЕЛЬ БАЛАНСУ БАНКУ У ВИГЛЯДІ МАКРОБАЛАНСОВИХ СТАТЕЙ АКТИВІВ ТА ПАСИВІВ

MACROBALANCED STATEMENTS OF ASSETS AND LIABILITIES AS THE BANKING MODEL OF BALANCE

Стаття присвячена дослідженню структурованої моделі балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів, що згруповуються у такі макрогрупи, як декларативно-нульова, декларативно-розрахункова і розрахункова. Визначено основні терміни для побудови трансфертної ціни ресурсів, і в межах агрегованих макрогруп застосовуються трансфертні ставки відповідно до умовних продажів та купівлі ресурсів від філій та бізнесів. Представлено методику, яка регламентує порядок визначення ціни умовної купівлі (продажу) ресурсів за видами валют для оцінки ефективності діяльності структурних підрозділів банку та його установ.

Ключові слова: трансфертна ціна, стимулююча маржа, процентна ставка, активи, пасиви.

Статья посвящена исследованию структурированной модели баланса банка в виде макробалансовых статей активов и пассивов, которые группируются в такие макрогруппы, как декларативно-нулевая, декларативно-расчетная и расчетная. Определены основные термины для построения трансфертной цены ресурсов, и в пределах агрегированных макрогрупп применяются

трансфертные ставки в соответствии с условными продажами и покупками ресурсов от филиалов и бизнесов. Представлена методика, которая регламентирует порядок определения цены условной купли (продажи) ресурсов по видам валют для оценки эффективности деятельности структурных подразделений банка и его учреждений.

Ключевые слова: трансфертная цена, стимулирующая маржа, процентная ставка, активы, пассивы.

The article is devoted to the study of the structured model of the bank's balance in the form of macrobalanced articles of assets and liabilities that are grouped in the appropriate macro groups: declarative-zero, declarative-settlement and settlement. The main terms for constructing the transfer price of resources are defined and transfer rates are applied within the aggregated macrogroup in accordance with conditional sales and purchases of resources from branches and business. A methodology is presented that regulates the procedure for determining the price of conditional purchase (sale) of resources by types of currencies to assess the effectiveness of the activities of structural units of the bank and its institutions.

Key words: transfer price, stimulating margin, interest rate, assets, liabilities.

УДК 657.6

Гриджук Д.М.

к. е. н., доцент кафедри банківської справи Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Трансфертне ціноутворення – це система оцінки внутрішньої вартості ресурсів у системі банку, відповідно до якої здійснюються операції з використання ресурсів шляхом їх купівлі-продажу між казначейством та центрами прибутку. За допомогою трансфертного ціноутворення банк може визначати внесок окремих напрямів бізнесу, наприклад різних видів залучення ресурсів (депозити, векселі) та різних форм їх розміщення (кредити, міжбанківські кредити, цінні папери) в результати діяльності банку. Цей механізм допомагає також оцінити ефективність роботи філій та інших відокремлених підрозділів банку. Трансфертні ціни слугують відносними ставками для розрахунку процентних доходів від окремих угод, продуктів, сегментів ринку або підрозділів банку. Вони також дають змогу перенести ризику ліквідності і процентних ставок від функціональних підрозділів банку до казначейства.

Таким чином, трансфертне ціноутворення є інструментом, за допомогою якого всередині банку розподіляються витрати, необхідні для залучення ресурсів. Казначейство банку купує ресурси за спеціально встановленою процентною

ставкою (трансфертною ціною) у тих підрозділів, які їх залучають, та продає тим підрозділам, які здійснюють активні операції. Отже, трансфертне ціноутворення є одним з механізмів зменшення банківського ризику [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методи трансферного ціноутворення та наслідки його впровадження у вітчизняних банках досліджуються у працях О. Барановського [2], П. Дзюби [3], Т. Ларікової [4], М. Макаренка [5], А. Мельника [6], М. Панова [7], Т. Савченка [8], В. Селезньової [9] та інших науковців. Трансфертна ціна в банківській діяльності – це специфічний вид ціни на фінансові ресурси, яка встановлюється на внутрішньому ринку банківської установи з урахуванням принципів справедливого розподілу фінансового результату, підпорядкованості стратегічним цілям, мотивації менеджерів для прийняття рішень, автономності центрів відповідальності, взаємовигідної для учасників, інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень [10, с. 282]. Трансфертне ціноутворення – процес обґрунтованого встановлення цін на фінансові ресурси, що акумулюються та розподіляються між різними струк-

турними підрозділами [11, с. 65]. Трансфертне ціноутворення – явище складне та різнобічне, яке пов'язане з необхідністю обґрунтування розміру ціни фінансових ресурсів та процесами управління банком [10, с. 283]. Розраховується трансфертна ціна щодо залучення казначейством ресурсів у центрів відповідальності як граничні альтернативні витрати щодо залучення ним аналогічних ресурсів у ключового сегменту, причому граничні витрати казначейства дорівнюють цій трансфертній ціні [12, с. 28].

Постановка завдання. Метою статті є розробка структурованої моделі балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів, що згруповуються у відповідні мікрогрупи, в межах яких застосовуються трансфертні ставки умовних продажу та купівлі ресурсів від філій та бізнесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що основна методика визначення трансфертної ціни ресурсів базується на основних принципах централізованої моделі управління ліквідністю банку:

- управління дохідністю банку об'єднує (купує) всі пасиви центрів прибутку з подальшим централізованим перерозподілом (продажем) їх активи центрів прибутку, при цьому виключається їх самофінансування;
- купівля ресурсів управлінням дохідністю банку здійснюється за трансфертними цінами в розрізі строків залучення пасивів;
- трансфертні витрати щодо купівлі ресурсів загалом по банку дорівнюють трансфертним доходам від продажу ресурсів;
- надлишок або дефіцит ресурсів вкладається чи фінансується казначейством банку на міжбанківському ринку України;
- казначейство банку замикає на собі ризик поточної ліквідності та виконання норм обов'язкового резервування коштів на кореспондентському рахунку в НБУ.

Визначимо основні терміни для побудови трансфертної ціни ресурсів.

1) Трансфертна ціна BID – процентна ставка, за якою управління дохідністю банку купує ресурси у центрів прибутку.

2) Трансфертна ціна OFFER – процентна ставка, за якою управління дохідністю банку продає ресурси центрам прибутку для фінансування їх активів.

3) Стимулююча маржа Мстим. – ставка, яка вводиться окремо по кожному виду пасиву (активу) по часовій групі та кожній валюті з метою фінансового підсилення зацікавленості центрів прибутку в залученні ресурсів з пріоритетними строками.

4) Спеціальний банківський продукт управління дохідністю – депозитний вклад, для якого встановлюються особливі умови залучення коштів для

подальшого розміщення на фінансових ринках казначейством банку.

5) Часова група – певний проміжок часу, на який залучається зобов'язання, або розміщується актив.

Наголосимо на тому, що для створення системи трансфертних цін необхідно побудувати модель балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів, виділивши 3 макрогрупи пасивів (декларативно-нульова, декларативно-розрахункова, розрахункова) та, відповідно, аналогічні 3 макрогрупи активів, причому трансфертні ціни (встановлюються у відсотках річних) визначаються загалом по системі банку по таких валютах, як українська гривня, долар США, євро, інші валюти.

Розглянемо пасиви, згруповані в декларативно-нульову макрогрупу, а саме резерви та валютні позиції. Цій групі встановимо відповідну їй ставку BID 1, за якою виконується умовна купівля ресурсів від філій та бізнесів за порядком визначення 0%.

Пасиви, згруповані в декларативно-розрахункову макрогрупу та відповідну їй ставку BID2, за якою виконується умовна купівля ресурсів від філій та бізнесів, можна представити у такому вигляді:

- кредиторська заборгованість (порядок визначення: до запитання);
- нараховані витрати (порядок визначення: до запитання);
- зареєстрований статутний капітал банку (порядок визначення: рівень плати по дивідендах (не менше 25% від запланованого чистого прибутку на поточний рік) та фактичний статутний капітал плюс стимулююча маржа);
- позитивний фінансовий результат за місяць, що передує звітному (порядок визначення: середня ставка за попередній місяць за активними операціями загалом по банку);
- інші пасиви (порядок визначення: до запитання).

Зауважимо, що розмір трансфертної ціни BID2 для таких ресурсів «до запитання», як кредиторська заборгованість, нараховані витрати та інші пасиви, встановлюється на рівні середнього розміру відсоткової ставки по залишках на поточних рахунках клієнтів за минулий місяць по банку загалом, розрахованої управлінням дохідністю.

Розглянемо методику формування трансфертної ціни залучення ресурсів BID. В основу трансфертної ціни залучення ресурсів BID 2-ї та 3-ї макрогруп покладено максимальну (індикативну) ставку залучення, встановлену Комітетом по управлінню активами і пасивами (КУАП) у даній валюті за залишками на поточних рахунках клієнтів (юридичних осіб), строкових депозитів фізичних та юридичних осіб.

Максимальна процентна ставка по основних валютах у межах кожної групи пасивів 2-ї та 3-ї макрогруп визначається останнім рішенням КУАП щодо затверджених ставок на продукти залучення коштів від юридичних та фізичних осіб. Процентна ставка за обсяг статутного капіталу, який створено за рахунок додаткових внесків акціонерів банку, розраховується відповідно до чинної Дивідендної політики банку з огляду на рівень плати за дивіденди (не менше 25% від запланованого чистого прибутку банку на поточний рік) та фактично статутного капіталу.

Відзначимо, що Пасиви, згруповані в розрахункову макрогрупу та відповідну їй ставку BID 3, за якою виконується умовна купівля ресурсів від філій та бізнесів, представляються у вигляді:

- короткострокових МБК, зокрема НБУ (порядок визначення: угода плюс стимулююча маржа);
- довгострокових МБК, зокрема НБУ, а також Субординованого боргу банку (порядок визначення: угода плюс стимулююча маржа);
- коштів від інших фінансових установ (порядок визначення: Рішення Правління або КУАП плюс стимулююча маржа);
- довгострокових кредитів, що отримані від ДІУ (порядок визначення: на рівні %, зазначених у договорах рефінансування за кредитами);
- строкових депозитів юридичних, фізичних осіб та бюджетів, а також Коштів до запитання інших банків (порядок визначення: Рішення Правління або КУАП плюс стимулююча маржа);
- поточних коштів бюджету (порядок визначення: угода плюс стимулююча маржа);
- ЦП власного боргу (зокрема, облігації, сертифікати) (порядок визначення: Вартість строкового депозиту на відповідний період до терміну оферти або на термін, зазначений в договорі, плюс стимулююча маржа);
- коштів на поточних рахунках юридичних осіб (порядок визначення: а) на рівні собівартості по банку загалом плюс стимулююча маржа; б) на рівні фактичної собівартості, але не більше максимального відсотка по діючих індикативних ставках по даному виду пасиву плюс стимулююча маржа);
- коштів на поточних рахунках фізичних осіб (порядок визначення: Рішення Правління або КУАП плюс стимулююча маржа за умови Min % по строкових депозитах юридичних осіб до одного року).

Відзначмо, що з другого місяця поточного року установи банку отримують плату за позитивний фінансовий результат місяця, що передує звітному, за трансфертною ціною BID на рівні середньої процентної ставки за активними операціями, яка склалась загалом по банку за попередній місяць. Нарахування плати за перший місяць поточного року не здійснюється.

З метою підсилення зацікавленості центрів прибутку у залученні ресурсів на пріоритетні для

банку терміни окремо по кожній групі ресурсів (у розрізі основних валют) під час визначення ціни BID до індикативної ставки додається стимулююча маржа (Мстим.), розмір якої до 15 січня звітного року розраховується управлінням дохідності та затверджується Комітетом.

В разі необхідності розмір стимулюючої маржі переглядається управлінням дохідності, а також за погодженням з казначейством та управлінням ризиками розмір виноситься на затвердження Комітетом.

Таким чином, стимулююча маржа (Мстим.) встановлюється рішенням Комітету для 3-ї групи пасивів (в розрізі основних валют) на основі пропозицій управління дохідністю, казначейства банку та управління ризиками окремо по кожній групі ресурсів (в розрізі основних) з урахуванням таких факторів:

- розриви (GAP) між обсягом активів та пасивів по часових групах (в розрізі основних валют та загалом);
- пріоритетність строків залучення пасивів для реалізації запланованих кредитно-інвестиційних проектів;
- рівень вартості ресурсів.

Наголосимо на тому, що за умовної купівлі ресурсів, які залучені за індивідуальними процентними ставками, розмір стимулюючої маржі (Мстим.) визначається окремим рішенням Правління банку або КУАП. Тоді формула розрахунку трансфертної ціни BID приймає такий вигляд:

$$BID = S_{max} + \text{Мстим.},$$

де BID – трансфертна ціна; S_{max} – максимальна (індикативна) ставка в зазначеній валюті, встановлена КУАП для банківських продуктів по залученню коштів фізичних або юридичних осіб в межах однієї групи;

Мстим. – стимулююча маржа; зауважимо, що під час розрахунку індикативної ставки застосовується теорія ймовірностей [13].

Загалом розрахункові трансфертні ціни BID застосовуються для умовного викупу:

- залучених міжбанківських кредитів та депозитів (зокрема, в НБУ), поточних коштів бюджету, субординованого боргу банку (трансфертна ціна визначається рівнем ставок, що передбачені угодами);
- коштів до запитання інших банків, строкових депозитів (фізичних осіб, юридичних осіб), коштів від інших фінансових установ, цінних паперів власного боргу (застосовуються трансфертні ціни BID, встановлені декларативно рішенням Правління банку (з подальшим уточненням Комітетом) за поданням управління дохідністю);
- коштів на поточних рахунках юридичних осіб (трансфертна ціна визначається так: за 50% залишків на поточних рахунках юридичних осіб, тобто на рівні собівартості даних ресурсів

по банку загалом; якщо собівартість ресурсів на поточних рахунках юридичних осіб окремої установи більше, ніж собівартість по банку загалом, то розрахунок ціни BID за залишки на таких рахунках проводиться на рівні фактичної їх собівартості, але не більше максимального відсотка, встановленого індикативними ставками, затвердженими Правлінням банку або Комітету за даним видом пасиву; за інші 50% залишків на поточних рахунках юридичних осіб трансфертна ціна BID встановлюється на рівні, який за поданням департаменту корпоративного бізнесу та управління доходністю затверджується Комітетом по управлінню активами і пасивами банку);

– коштів на поточних рахунках фізичних осіб (трансфертна ціна визначається так: за 50% залишків на поточних рахунках на рівні собівартості таких ресурсів установи банку; за інші 50% залишків на поточних рахунках на рівні мінімальної ставки за депозитами юридичних осіб на термін до одного року).

Під час визначення плати за трансфертною ціною BID за залишки коштів на поточних рахунках юридичних осіб у національній валюті проводиться коригування середніх залишків на обсяг ресурсів понад 10 млн. грн., які надійшли на поточні рахунки клієнтів установ банку після 17.00 поточного робочого дня і були виведені клієнтами з рахунків на наступний робочий день. Трансфертна ціна BID за такі ресурси встановлюється на рівні їх фактичної собівартості без застосування стимулюючої маржі.

Щодо обсягу пасивів, які купуються і обсяг яких зменшується на норматив обов'язкового резервування, то в разі дострокового (повного або часткового) вилучення депозиту проводиться коригування трансфертного результату установи за місяць, у якому відбулося вилучення, на обсяг фактично перерахованих відсотків клієнту згідно з умовами депозитного договору. З іншого боку, якщо протягом дії депозитного договору змінюється ставка за депозитом без зміни кінцевого терміну дії договору, під час розрахунку трансфертної ціни BID індикативною можна вважати

ставку, зазначену в додатковій угоді до основного договору та затверджену протоколом КУАП або постановою Правління банку із застосуванням при цьому стимулюючої маржі, затвердженої КУАП на кожний розрахунковий період.

Розглянемо трансфертну ціну розміщення ресурсів OFFER.

Представимо активи, згруповані в декларативно-нульову макрогрупу та відповідну їй ставку OFFER1, за якою виконується умовний продаж ресурсів від філій та бізнесів:

- довгострокові вклади, основні засоби та нематеріальні активи;
- нараховані доходи за молодіжними кредитами;
- валютна позиція;
- кошти в НБУ.

В табл. 1 представлено активи, згруповані в декларативно-розрахункову макрогрупу та відповідну їй ставку OFFER2, за якою виконується умовний продаж ресурсів від філій та бізнесів. Водночас варто зауважити, що трансфертна ціна розміщення ресурсів OFFER враховує трансфертну вартість ресурсів, яка склалася загалом по банку, а також приналежність активу до певної макрогрупи.

Загалом трансфертні ціни OFFER для фінансування 1-ї та 2-ї макрогруп активів встановлюються декларативно рішенням КУАП банку згідно з табл. 2, 3. Ціна OFFER для фінансування 2-ї макрогрупи активів (дебіторська заборгованість до 31 дня, готівкові кошти в межах ліміту, затвердженого КУАП банку, банківські метали та інші активи) встановлюється на рівні цін BID за пасивами «до запитання». Підкреслимо, що установи банку не сплачують за трансфертною ціною OFFER за середній обсяг нарахованих і несплачених клієнтом доходів, за якими сформовано резерв.

Водночас під час розрахунків за передані однією установою банку іншій матеріальні активи на відповідальне зберігання плата за такими ресурсами відображається на витратах тієї установи, яка передала зазначені матеріальні активи.

Таблиця 1

Декларативно-розрахункова макрогрупа та відповідна їй ставка OFFER2

Активи, згруповані в макрогрупи	Порядок визначення
Нараховані доходи	Середня ставка за попередній місяць за активними операціями загалом по банку (крім нарахованих доходів по ОВДП та по корпоративних облігаціях – 0%).
Готівкові кошти, банківські метали, дебіторська заборгованість до 31 дня	На рівні собівартості ресурсів «до запитання» за попередній місяць.
Дебіторська заборгованість понад 31 дня	Плата за актив, за яким виникла дебіторська заборгованість.
Від'ємний фінансовий результат за місяць, що передуює звітному	Середня ставка за попередній місяць за активними операціями загалом по банку.
Необоротні активи, утримувані для продажу	Рішення Правління.
Інші активи	До запитання.

Джерело: розроблено автором

Варто відзначити, що з другого місяця поточного року установи банку сплачують за від'ємний фінансовий результат місяця, що передує звітному, за трансфертною ціною OFFER на рівні середньої процентної ставки за активними операціями, яка склалась загалом по банку за попередній місяць, причому нарахування плати за перший місяць поточного року не здійснюється.

В табл. 2 представлено активи, згруповані в розрахункову макрогрупу та відповідну їй ставку OFFER3, за якою виконується умовний продаж ресурсів від філій та бізнесів.

Щодо трансфертної ціни OFFER3 (табл. 2), то фінансування 3-ї макрогрупи активів, а саме казначейських та інших цінних паперів, що рефінансуються НБУ, цінних паперів, емітованих НБУ, довгострокового МБК (зокрема, в НБУ) та короткострокового МБК (зокрема, НБУ), коштів в інших банках, визначається рівнем ставок, що передбачені угодами.

Винятком є трансфертна ціна OFFER4 для фінансування 3-ї макрогрупи активів (кредити клієнтам, акції, цінні папери з нефіксованим прибутком та інші цінні папери в портфелі банку), яка визначається рівнем ставок, встановленим КУАП.

В табл. 3 представлено активи, згруповані в розрахункову макрогрупу та відповідну їй ставку OFFER4, за якою виконується умовний продаж ресурсів від філій та бізнесів.

Зауважимо, що для стимулювання вкладень в активні операції на термін наявності ресурсів управління дохідністю банку має право винести на розгляд Комітету розмір стимулюючої маржі (Мстим.) за вкладеннями на аналогічний термін.

Тоді формула розрахунку трансфертної ціни OFFER приймає такий вигляд:

$$OFFER = \text{Смін} - \text{Мстим.},$$

де OFFER – трансфертна ціна; Смін – мінімальна (індикативна) ставка в зазначеній валюті, встановлена КУАП для банківських продуктів по

Таблиця 2

Розрахункова макрогрупа та відповідна їй ставка OFFER3

Активи, згруповані в макрогрупи	Порядок визначення
Короткостроковий МБК (зокрема, в НБУ)	Угода мінус Мстим.
Довгостроковий МБК (зокрема, в НБУ)	Угода мінус Мстим.
Казначейські та інші ЦП, що рефінансуються НБУ	Угода мінус Мстим.
Кошти в інших банках	Угода мінус Мстим.
Кредити клієнтам, а саме фізичним особам	
Роздрібне кредитування, умови за яким визначені стандартами	Процентна ставка по кредиту юридичної особи на відповідний термін, затверджена Правлінням або КУАП, мінус Мстим.
Роздрібне кредитування з використання платіжних карток	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
Кредитування на споживчі потреби та інші види кредитування	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
Іпотечні кредити, що не рефінансовані ДІУ	На рівні % дохідності за кредитом.
Іпотечні кредити, що рефінансовані ДІУ	На рівні %, зазначених у договорах рефінансування за кредитами.
Іпотечне кредитування відповідно до Постанов Правління від 15 травня 2006 року № 709, від 30 вересня 2006 року № 1499, від 17 листопада 2006 року № 2061 (зі змінами)	На рівні дохідності за кредитом, затвердженої Постановою Правління, мінус Мстим.
Іпотечне кредитування	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
Молодіжне кредитування	Облікова ставка НБУ на момент розрахунку плюс 5,5% річних.

Джерело: авторська розробка

Таблиця 3

Розрахункова макрогрупа та відповідна їй ставка OFFER 4

Активи, згруповані в макрогрупи	Порядок визначення
Кредити клієнтам, а саме юридичним особам	
Овернайти	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
До трьох, шести, дев'яти місяців, до 1 року, понад року (зокрема, по лінії кредитування на підтримку малого та середнього бізнесу)	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
інші види кредитів	Рішення Правління або КУАП
Кредити клієнтам, а саме прострочені кредити	
Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.
Інші ЦП	Рішення Правління або КУАП мінус Мстим.

Джерело: авторська розробка

розміщенню коштів фізичних або юридичних осіб в межах однієї групи; Мстим. – стимулююча маржа.

Зазначимо, що винятком є верхня межа трансфертної ціни *OFFER4* (у розрізі основних валют), що обмежується ставкою дохідності, визначеної Комітетом. Під час фінансування активних операцій, які здійснені за індивідуальними процентними ставками, розмір стимулюючої маржі (Мстим.) визначається окремим рішенням Правління банку або Комітету.

Потрібно зазначити, що розрахунок пільгових ставок по новостворених філіях затверджується окремим рішенням Комітету, а розрахунок трансфертної ціни для 3-ї макрогрупи пасивів *BID-3* та 3-ї макрогрупи активів *OFFER3* та *OFFER4* базується на принципі відшкодування трансфертних витрат по залученню ресурсів тими центрами прибутку, які вкладають ці кошти в активні операції. Цей принцип реалізується через рівність трансфертних доходів по залученню ресурсів трансфертним витратам по розміщенню ресурсів загалом по банку.

Таким чином, розрахунок ціни здійснюється загалом по банку в розрізі основних валют (українська гривня, долар США, євро, інші валюти) за такою формулою:

$$SBID = SOFFER,$$

де *SBID* – загальна сума трансфертних витрат;

SOFFER – загальна сума трансфертних доходів.

Потрібно зауважити, що трансфертна ціна *OFFER* визначається щомісячно на початку місяця на основі даних за попередній місяць та даних про структуру активів і пасивів поточного місяця, прогнозованих на звітний місяць. Необхідно внести корективи щодо того, що відхилення трансфертних доходів та трансфертних витрат по факту (*DS*), що можуть виникнути в такій ситуації, відноситься до управління дохідністю.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, в центрах відповідальності банку використовують метод зміни значення трансфертної ціни шляхом зміни в межах незначного демпфування відсоткових ставок, що дає можливість управління розподілу процентних доходів, причому базова ставка встановлюється на основі ставок фінансових ринків. Отже, трансфертна ціна складається із базової ставки та коригуючої надбавки.

Така методика регламентує порядок визначення ціни умовної купівлі/продажу ресурсів за видами валют для оцінки ефективності діяльності структурних підрозділів банку та його установ, при-

чому метою впровадження системи трансфертних цін є встановлення внутрішньої вартості ресурсів та визначення основи для аналізу та оцінки ефективності діяльності центрів прибутку.

Таким чином, розроблено структуровану модель балансу банку у вигляді макробалансових статей активів та пасивів, що згруповуються у відповідні макрогрупи, в межах яких застосовуються трансфертні ставки умовних продажу та купівлі ресурсів від філії та бізнесів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Блудова Т., Гармидаров П. До питання управління відсотковим ризиком. Вісник НБУ. 2004. № 10. С. 68–71.
2. Барановський О. Іноземний капітал на ринках банківських послуг України, Росії та Білорусі. Вісник Національного банку України. 2007. № 9. С. 12–20.
3. Дзюба П. Трансферне ціноутворення: економічний зміст та специфіка. Економіка України. 2006. № 1. С. 14–22.
4. Ларікова Т. Методика трансфертного ціноутворення в банку. Фінанси, облік і аудит. 2008. № 12. С. 276–285.
5. Макаренко М., Савченко Т. Система трансфертного ціноутворення в комерційних банках: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 238 с.
6. Мельник А. Управління трансфертним ціноутворенням на підприємстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами». Харків, 2007. 19 с.
7. Панов М. Трансфертное ценообразование в процессе бюджетирования деятельности коммерческого банка. Финансовый менеджмент. 2007. № 3. С. 79–85.
8. Савченко Т. Методологічні та методичні аспекти трансфертного ціноутворення у банківських установах. Міжнародна економічна політика. 2006. № 5. С. 5–39.
9. Селезнева В. Механізм трансфертного ценообразования в многофилиальном коммерческом банке. Экономический журнал ВШЭ. 2002. № 1. С. 68–84.
10. Кузнєцова Л., Жердецька Л. Ціноутворення в банківській справі: підручник. Одеса: Атлант, 2008. 320 с.
11. Панферова О. Альтернативные подходы к трансфертному ценообразованию. Вестник Московского университета. Серия 6. Экономика. 2010. № 1. С. 65–73.
12. Савченко Т. Практика трансфертного ціноутворення в банках України. Вісник НБУ. 2007. № 2. С. 26–31.
13. Блудова Т. Теорія ймовірностей: навчальний посібник. Львів: ЛБІ НБУ, 2005. 319 с.